

5. Preußler Otfried. Vodianychock [Grindylo] (per. ukrainskoïu Vasyliuk V.). URL : https://xn--80aaucx.xn--j1amh/vodjanichok.html#google_vignette.
6. Yak Kozaky Na Vesilli Hulialy. [How the Cossacks Celebrated at the Wedding.] URL : https://www.youtube.com/watch?v=Fh-58HBxXw8w&list=PLCXhUp6tnTYuQ_UDUoTp5_tc6E29R6MMa&index=7. [in Ukrainian]
7. Nar Bone Mill Circular Walk, Norfolk. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=EG0xEL04TVk>.
8. Narborough Bone Mill. URL : <https://bonemill.org.uk/>.

Banias V. Three English language seminars based on literary works. (Examining with students famous books: Peter and Wendy, Red Riding Hood, and Don Quixote)

The proposed article contains scenarios (synopses) of three seminars for first-year university pupils studying English. With their help, you can diversify the course by introducing new layers of vocabulary.

The topic of the first seminar is the children's story Peter and Wendy by the Scottish author James Matthew Barry. This is one of the most popular books for children worldwide over the last century. However, at the seminar, it is suggested to look at it from a different angle, focusing primarily on its «non-childishness», on the obvious presence of hidden motives and meaning in it, as well as on the clear attachment to the difficult historical and social realities of Great Britain in the second half of the 20th century – the beginning of the 19th century.

In the second seminar, a work known to everyone from childhood was considered: it is the fairy tale Little Red Riding Hood. Based on the two main versions – the French Charles Perrault and the German Grimm Brothers – it is shown that careful reading of the fairy tale in adulthood reveals it in a completely unexpected light, compared to children's perception.

The third seminar is devoted to the novel Don Quixote by the Baroque-era writer Miguel de Cervantes Saavedra. More precisely, only one chapter of the book is considered – the eighth, which contains perhaps its most famous episode – the main character's attack on the windmills. Students are asked to focus on the fact that both in the books of various authors and in the mythology of many nations, mills (and windmills in particular) are associated with places of «unholy power», so this can be connected with the book of the Spanish writer.

Three seminars on the outlined topics aroused some interest among students, allowing them to master new vocabulary. Another important result is that classes of this type develop thinking, creating a basis for the ability to evaluate critically all life phenomena and question preconceived ideas about them.

These three seminars can be used by professors of various universities who teach the subject «Practice of the English language» for first-year students.

Key words: book, writer, «baby farms», fairy tale, family, moral, motive, windmill, interpretation.

УДК 37.04:378:342.7

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.103.03>

Бородіна О. С., Кузьменко В. Й.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Інклюзивне навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) є важливим аспектом сучасної освітньої політики, спрямованим на забезпечення рівного доступу до якісної освіти для осіб з особливими освітніми потребами (ООП). У статті розглядаються нормативно-правові засади організації інклюзивного навчання у ЗВО України, що включають міжнародні та національні правові документи, такі як Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», а також відповідні постанови Кабінету Міністрів України.

Здійснено аналіз ключових положень цих документів, що регулюють права осіб з ООП на здобуття вищої освіти, створення доступного освітнього середовища, підтримку студентів з інвалідністю через адаптацію освітнього процесу, безбар'єрний доступ до інфраструктури та використання спеціальних навчальних методик і технологій. Окремо висвітлено положення Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», що визначає механізми підтримки інклюзивного освітнього середовища у ЗВО.

Розглянуто принципи універсального дизайну та розумного пристосування у сфері освіти відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд». Проаналізовано вплив Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року на формування інклюзивної освітньої політики в Україні.

Дослідження базується на системному підході до аналізу правових основ забезпечення інклюзивного навчання у ЗВО, використано загальнонаукові методи, зокрема порівняльний аналіз законодавчих і науково-методичних джерел. Висновки статті підкреслюють необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання інклюзивного навчання, адаптації освітнього середовища та розвитку механізмів підтримки студентів з ООП для реалізації принципу рівного доступу до вищої освіти в Україні.

Ключові слова: інклюзивне навчання, здобувач вищої освіти, особливі освітні потреби, заклад вищої освіти, інклюзивне освітнє середовище, законодавство України.

В сучасному світі інклюзивна складова стала невід'ємною частиною всіх сфер життєдіяльності людини, в тому числі і освіти. Першими у процесі провадження інклюзивного навчання стали загальноосвітні навчальні заклади та дошкільні заклади освіти, до яких свого часу доєдналися і заклади вищої освіти (ЗВО). Цілком логічним є, що після успішного завершення навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, випускники з особливими освітніми потребами (ООП) матимуть бажання продовжити навчання в ЗВО для отримання вищої освіти з відповідного фаху. Здобуття якісної вищої освіти (актуальні теоретичні знання, практичні навички), в тому числі і випускником з ООП, дає більше можливостей для працевлаштування, кращу конкурентоздатність на ринку праці.

Дослідження інклюзивного навчання в ЗВО здійснено в наукових працях – Аріщенко А. [1], Шевчук Г. [15] та ін. Питання щодо законодавчої складової інклюзивного навчання в ЗВО досліджено в публікаціях – Малишевської І. [5], Семенець А. [13], Хомишин І. [14] та ін. Враховуючи той факт, що в законодавстві регулярно відбуваються зміни (редагування, доповнення, втрата чинності, поява нових документів), питання вивчення та аналізу правових основ забезпечення інклюзивного навчання у ЗВО в Україні залишається актуальним.

Також, принципи універсальності та доступності освіти, в тому числі і вищої, закріплені в низці міжнародних документів, ратифікованих Україною – Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права [6], Конвенція про права дитини [3], Конвенція про права осіб з інвалідністю [11]. Останній, зокрема, акцентує увагу на таких важливих аспектах, як створення умов для доступу до освіти, повної інтеграції людей з інвалідністю в суспільне життя, а також підкреслює важливість їхнього розвитку.

Метою статті є висвітлення нормативно-правового підґрунтя інклюзивного навчання в ЗВО України, що забезпечує створення доступного освітнього середовища для осіб із ООП.

Важливою складовою у забезпеченні ефективного інклюзивного навчання є розроблена і впроваджена на державному рівні нормативно-правова база. Саме законодавство у сфері інклюзивного навчання є необхідним підґрунтям у його безпосередній реалізації та обов'язковим у виконанні всіма учасниками освітнього процесу в ЗВО з метою створення інклюзивного освітнього середовища.

Правові основи забезпечення інклюзивного навчання у ЗВО в Україні відображені в наступних документах, а саме: Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

У статті 24 Конституції України зазначено про рівність конституційних прав та свобод, а отже і відсутність та заборона, щодо обмежень за ознаками, такими як: раса, колір шкіри, переконання (політичні, релігійні тощо), гендер, походження (етнічне, соціальне), майновий стан, місце проживання, мова тощо [4]. Відповідно в статті 53 Конституції України йдеться про те, що рівність прав і свобод включає право кожного громадянина, в тому числі осіб з ООП, на безоплатне отримання вищої освіти в навчальних закладах державної та комунальної форм власності основі на конкурсу [4].

У статті 1 Закону України «Про освіту» дано визначення ряду понять (інклюзивне навчання, інклюзивне освітнє середовище, особа з ООП, розумне пристосування, універсальний дизайн у сфері освіти), що безпосередньо стосуються інклюзивного навчання, в тому числі і в ЗВО [9]. Згідно зі статтею 6 державна політика у сфері освіти ґрунтується на таких ключових принципах, як людиноцентризм і гарантування рівного доступу до отримання освіти – без дискримінації за будь-якими ознаками, в тому числі з ознакою інвалідності [9].

Стаття 20 Закону України «Про освіту» конкретизує підхід до інклюзивного навчання. Що передбачає створення умов для рівного залучення всіх учасників освітнього процесу, забезпечуючи врахування різноманітності та індивідуальних потреб кожного. Основою такого навчання є недискримінація, повага до унікальності кожної людини та ефективна інтеграція в освітнє середовище [9].

Державна політика у сфері вищої освіти, згідно Закону України «Про вищу освіту», спрямована на створення рівних можливостей для всіх, зокрема для осіб з ООП. Це забезпечується шляхом надання додаткової підтримки в освітньому процесі, включаючи психолого-педагогічний супровід, а також створення безбар'єрного доступу до інфраструктури закладів освіти, в тому числі і ЗВО [8]. Відповідно до статті 4 право на вищу освіту для осіб з ООП реалізується через створення закладами освіти умов, що враховують їхні індивідуальні потреби, для отримання якісної освіти [8].

Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю» визначає принципи, які гарантують рівноправність і соціальну інтеграцію осіб з інвалідністю. Стаття 1 закріплює, що люди з інвалідністю мають повний спектр прав і свобод, передбачених Конституцією України, законами країни та міжнародними договорами. У статті 4 наголошується на обов'язку органів влади сприяти повноцінній інтеграції осіб з інвалідністю в суспільство на рівні з іншими громадянами [10].

У статті 22 цього ж закону увага акцентується на праві осіб з інвалідністю на освіту. Заклади освіти всіх рівнів, в тому числі і ЗВО, зобов'язані створювати необхідні умови для доступного та якісного навчання. Повноцінним засобом комунікації та навчання для осіб із порушеннями слуху, підкреслюючи її державний захист, у статті 23 визнається жестова мова. Після закінчення навчання, у статті 24 цього ж закону,

передбачено для осіб з інвалідністю право вибору місця роботи з доступних варіантів, а також можливість вільного працевлаштування відповідно до їхніх побажань [10]. Ці норми закону спрямовані на усунення бар'єрів і створення умов для активної участі осіб з інвалідністю в усіх сферах життя.

Більш детально процес впровадження інклюзивного навчання в ЗВО викладено в Постанові Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», документ спрямований на забезпечення права осіб із ООП на здобуття якісної освіти. Основна мета документа – адаптація освітнього процесу до індивідуальних потреб і можливостей здобувачів освіти з ООП, незалежно від форми власності чи підпорядкування закладу [7].

Ключовими визначеннями постанови є: здобувачі освіти з ООП (особи, які навчаються у ЗВО та потребують адаптації навчального процесу) та інклюзивна група (навчальний колектив, де разом із іншими студентами здобувають освіту особи з ООП) [7].

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» ЗВО повинні забезпечувати рівні можливості доступу до навчання без дискримінації за будь-якими ознаками. Навчальний процес в ЗВО адаптується з урахуванням індивідуальних потреб, рекомендацій програми реабілітації або висновків інклюзивно-ресурсного центру [7].

Основними заходами для забезпечення інклюзивного середовища в ЗВО, відповідно постанови є: створення безбар'єрного доступу до території, будівель та приміщень закладу освіти відповідно до норм і стандартів; використання універсального дизайну для забезпечення зручності всіх учасників освітнього процесу; надання доступу до навчально-методичних матеріалів і технологій, включаючи спеціалізовані засоби (жестова мова, шрифт Брайля); організація ресурсних кімнат для консультацій, відпочинку, медичного обслуговування та фізичної реабілітації [7].

Згідно цієї ж постанови для координації інклюзивного навчання можуть створюватися спеціальні навчально-реабілітаційні підрозділи або групи психолого-педагогічного супроводу, що: працюють над адаптацією навчального процесу до індивідуальних потреб; організовують підвищення кваліфікації педагогів і соціальних працівників; ведуть просвітницьку роботу для формування толерантного ставлення до осіб із ООП [7].

В Постанові Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» зазначено, що створення індивідуального навчального плану відбувається за участю здобувача освіти, з урахуванням рекомендацій реабілітаційних програм і оцінок, і затверджується керівником закладу. А також визначено, що вразі необхідності супровід здобувача вищої освіти можуть здійснювати уповноважені особи, волонтери, соціальні працівники або батьки [7].

Отже, Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти» забезпечує комплексний підхід до створення інклюзивного освітнього середовища та сприяє залученню осіб із ООП до повноцінного навчання в ЗВО.

Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року (далі – Національна стратегія) передбачає створення ефективної системи державної політики, яка забезпечить якісну освіту кожній людині відповідно до її індивідуальних потреб [12]. Національна стратегія спрямована на вирішення таких проблем [12]: недостатня інклюзивність освітнього середовища, яке не забезпечує умов для якісної освіти, соціалізації, підготовки до самостійного життя та професійної діяльності; обмежений доступ до якісного інклюзивного навчання у територіальних громадах, що стримує самореалізацію осіб з ООП; низьке сприйняття багатоманітності у суспільстві, що перешкоджає їхній інтеграції у спільноту.

Мета Національної стратегії полягає у створенні умов для доступу кожної людини до якісної освіти з урахуванням її індивідуальних можливостей. Це передбачає наступні дії, що безпосередньо стосуються ЗВО: розробку змін до нормативних актів щодо оплати праці асистентів викладачів; удосконалення мотиваційних механізмів для педагогічних працівників, які працюють з особами з ООП; запровадження практико-орієнтованого наставництва, супервізії та інтернатури; створення інформаційно-ресурсної платформи для підтримки працівників освіти; налагодження співпраці між ресурсними центрами підтримки інклюзії та закладами освіти, в тому числі і ЗВО [12].

Очікуваними результатами Національної стратегії є [12]: формування дієвої політики інклюзивного навчання; підвищення поінформованості суспільства щодо інклюзії; створення інклюзивного освітнього середовища, яке сприяє розвитку потенціалу кожної людини; забезпечення педагогів необхідними компетентностями; підтримка осіб з ООП на всіх рівнях освіти.

Реалізація Національної стратегії спрямована на формування суспільства, яке цінує багатоманітність та сприяє рівному доступу до освіти (в тому числі і ЗВО) для всіх (в тому числі і для осіб з ООП).

Однією з проблем з якою доволі часто стикаються здобувачі вищої освіти з ООП є фізична недоступність ЗВО. В свою чергу ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» надає важливі рекомендації для створення доступного середовища, яке відповідає потребам усіх груп населення. Документ має законодавчу силу та є обов'язковим для виконання. Окремі аспекти цього документа є особливо цінними для організації інклюзивного навчання у ЗВО.

Основні положення, які варто враховувати при організації інклюзивного навчання у ЗВО [2]: фізична доступність будівель та споруд (забезпечення доступу до навчальних приміщень через безбар'єрне

середовище є одним із ключових аспектів, що включає: пандуси з правильними кутами нахилу та поручнями; ліфти, що відповідають потребам людей, що пересуваються на кріслах колісних; зручні входи без порогів та шириною дверей, що дозволяють прохід з крісла колісного); організація внутрішнього простору (навчальні аудиторії, бібліотеки, їдальні та санітарно-гігієнічні приміщення повинні бути адаптованими: достатній простір для маневрування крісел колісних; розташування меблів, яке забезпечує зручність пересування для всіх здобувачів освіти; вбиральні, обладнані поручнями та іншими допоміжними засобами); інформаційна доступність (інформаційні таблички, покажчики, електронні системи навігації повинні бути зрозумілими та доступними для людей із порушеннями зору, слуху або когнітивними труднощами: використання шрифтів Брайля; аудіоінформатори; контрастні кольори та великі символи на вказівниках); безпека та евакуація (спеціальні заходи для евакуації осіб з інвалідністю: спеціальні місця для тимчасового перебування під час евакуації; системи оповіщення, що враховують особливості людей з порушеннями слуху та зору); комфорт та соціалізація (інфраструктура має сприяти соціалізації студентів: наявність місць для спільного відпочинку; організація просторів для групових занять, зручних для всіх учасників).

Корисними аспектами для впровадження в ЗВО та прописаними в ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» є [2]: адаптація середовища для навчання (використання цих норм дозволяє створити умови, у яких всі здобувачі вищої освіти зможуть повноцінно брати участь в освітньому процесі); підвищення рівня інформованості персоналу (працівники ЗВО повинні бути ознайомлені з принципами інклюзивності, що сприятиме кращій підтримці здобувачів вищої освіти із ООП); планування розвитку інфраструктури (виконання норм ДБН В.2.2-40:2018 дає змогу забезпечити довготривалу придатність будівель для інклюзивного навчання).

Таким чином, ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» є основою для створення доступного, зручного та безпечного середовища у ЗВО, що відповідає сучасним вимогам інклюзивності.

Діюче законодавство в Україні забезпечує умови для надання як постійної, так і тимчасової допомоги в освітньому процесі. Така підтримка надається з урахуванням індивідуальних освітніх потреб особистості, незалежно від того, чи має вона інвалідність.

Висновки. Отже, забезпечення інклюзивного навчання в ЗВО є невіддільною частиною державної політики України, що базується на принципах рівності, недискримінації та доступності. Нормативно-правова база сприяє ефективній реалізації інклюзії в освітньому середовищі ЗВО. Тому так важливо щоб всі причетні до організації і впровадження інклюзивного навчання у ЗВО регулярно оновлювали актуальну інформацію щодо правових основ забезпечення інклюзивного навчання у ЗВО.

Використана література:

1. Аріщенко А. Інклюзивний освітній простір ЗВО України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 5. С. 381–389.
2. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення». URL : https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3192362160978134152?doc_type=2.
3. Конвенція про права дитини : поточна редакція від 16.11.2023 № 995_021. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
4. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4331>.
5. Малишевська І. Право на вищу освіту осіб з особливими освітніми потребами та інвалідністю у законодавстві України. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2015. № 2. С. 27–34.
6. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : ратифікація від 19.10.1973 № 995_042. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.
7. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти : Постанова Кабінет Міністрів України поточна редакція від 28.07.2021 р. № 635-2019-п. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/635-2019-%D0%BF#Text>.
8. Про вищу освіту : Закон України поточна редакція від 17.11.2024 р. № 1556-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5#Text>.
9. Про освіту : Закон України поточна редакція від 15.11.2024 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
10. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України поточна редакція від 18.12.2024 р. № 875-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/875-12#n128>.
11. Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї : Закон України поточна редакція від 30.09.2016 № 1767-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-17#Text>.
12. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024–2026 роки : Розпорядження Кабінет Міністрів України від 07.06.2024 р. № 527-2024-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>.
13. Семенець А.І. Стан та перспективи розвитку нормативно-правових засад освіти осіб з особливими освітніми потребами. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 73. С. 114–119.
14. Хомишин І. Ю. Адміністративно-правове регулювання інклюзивної освіти в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2017. С. 53–55.
15. Шевчук Г. Інклюзивна освіта у вищій школі: виклики та перспективи. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. № 2(3). С. 151–157.

References:

1. Arishchenko A. (2018). Inkluzivnyi osvithnyi prostor ZVO Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Inclusive educational space of higher education institutions of Ukraine: current state and development prospects]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. № 5. P. 381–389 [in Ukrainian].
2. DBN V.2.2-40:2018 «Inkluzivnist budivel i sporud. Osnovni polozhennia» [DBN V.2.2-40:2018 «Inclusivity of buildings and structures. Basic provisions»]. URL : https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3192362160978134152?doc_type=2 [in Ukrainian].
3. Konventsiia pro prava dytyny : potochna redaktsiia vid 16.11.2023 № 995_021 [Convention on the Rights of the Child : current version dated 16.11.2023 № 995_021]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine : Law of Ukraine of June 28, 1996 № 254k/96-VR]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4331> [in Ukrainian].
5. Malyshevska I. (2015). Pravo na vyshchu osvitu osib z osoblyvymy osvithnimy potrebamy ta invalidnistiu u zakonodavstvi Ukrainy [The right to higher education for persons with special educational needs and disabilities in the legislation of Ukraine]. *Special child: education and upbringing*. № 2. 27–34 [in Ukrainian].
6. Mizhnarodnyi pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava : ratyfikatsiia vid 19.10.1973 № 995_042 [International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ratification by 19.10.1973 № 995_042]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text [in Ukrainian].
7. Poriadok orhanizatsii inkluzivnoho navchannia u zakladakh vyshchoi osvity : Postanova Kabinet Ministriv Ukrainy potochna redaktsiia vid 28.07.2021 p. № 635-2019-п [Procedure for organizing inclusive education in higher education institutions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, current version dated 28.07.2021 p. № 635-2019-n]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/635-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
8. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy potochna redaktsiia vid 17.11.2024 r. № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine, current version, dated 11/17/2024, № 1556-VII]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5#Text> [in Ukrainian].
9. Pro osvitu : Zakon Ukrainy potochna redaktsiia vid 15.11.2024 r. № 2145-VIII [On Education: Law of Ukraine, current version, dated 15.11.2024, № 2145-VIII]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
10. Pro osnovy sotsialnoi zakhyschenosti osib z invalidnistiu v Ukraini : Zakon Ukrainy potochna redaktsiia vid 18.12.2024 r. № 875-XII [On the basics of social protection of persons with disabilities in Ukraine: Law of Ukraine, current version, dated 18.12.2024, № 875-XII]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/875-12#n128> [in Ukrainian].
11. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro prava osib z invalidnistiu i Fakultativnoho protokolu do nei : Zakon Ukrainy potochna redaktsiia vid 30.09.2016 №1767-VI [On the ratification of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities and the Optional Protocol thereto: Law of Ukraine, current version from 30.09.2016 №1767-VI]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-17#Text> [in Ukrainian].
12. Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii rozvytku inkluzivnoho navchannia na period do 2029 roku ta zatverdzhennia operatsiynoho planu zakhodziv z yii realizatsii na 2024–2026 roky : Rozporiadzhennia Kabinet Ministriv Ukrainy vid 07.06.2024 p. № 527-2024-p [On approval of the National Strategy for the Development of Inclusive Education for the Period Until 2029 and approval of the Operational Plan of Measures for its Implementation for 2024–2026: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 07.06.2024 p. № 527-2024-p]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
13. Semenets A.I. (2024). Stan ta perspektyvy rozvytku normatyvno-pravovykh zasad osvity osib z osoblyvymy osvithnimi potrebamy [Status and prospects for the development of regulatory and legal frameworks for the education of persons with special educational needs]. *Innovative pedagogy*. Vip. 73. P. 114–119 [in Ukrainian].
14. Khomyshyn I.Yu. (2017). Administrative and legal regulation of inclusive education in Ukraine [Administrativno-pravove rehuvannia inkluzivnoi osvity v Ukraini]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Jurisprudence*. P. 53–55 [in Ukrainian].
15. Shevchuk G. Inkluzivna osvita u vyshchii shkoli: vyklyky ta perspektyvy [Inclusive education in higher education: challenges and prospects]. *Academic Studies. Pedagogy Series*. 2021. № 2 (3). P. 151–157 [in Ukrainian].

Borodina O., Kuzmenko V. Legal basis for ensuring inclusive education in higher education in Ukraine: analysis of current legislation

Inclusive education is one of the key areas of development of the modern education system, aimed at ensuring equal access to education for all citizens, in particular persons with special educational needs. The implementation of inclusive education at the level of a higher education institution requires a clear regulatory framework. An analysis of the legislative support for inclusive education in higher education institutions in Ukraine was carried out, which includes fundamental documents such as: the Constitution of Ukraine, the Laws of Ukraine – «On Education», «On Higher Education», «On the Fundamentals of Social Protection of Persons with Disabilities», the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «Procedure for the Organization of Inclusive Education in Higher Education Institutions», as well as specialized documents, in particular DBN V.2.2-40:2018 «Inclusivity of Buildings and Structures».

It was found that the National Strategy for the Development of Inclusive Education for the Period Until 2029 forms long-term tasks for increasing the level of inclusion in education. The implementation of the strategy involves improving the regulatory framework, training teachers, developing infrastructure, and creating a public understanding of the value of inclusion, including in higher education institutions. It is noted that the DBN V.2.2-40:2018 Standards are mandatory for implementation in higher education institutions and include recommendations for adapting premises and creating a safe environment for all higher education applicants. These provisions are aimed at ensuring comfort, accessibility, and equal opportunities in the educational process, which is the basis for the development of modern inclusive education.

Key words: inclusive education, higher education student, special educational needs, higher education institution, inclusive educational environment, Ukrainian legislation.